

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”
към Катедра „Медицинска етика, управление на здравните грижи и
информационните технологии” ФОЗ, Медицински университет-Плевен

обявен в Държавен вестник, бр. 7/24. 01.2014 г.

Рецензент:

Доц. д-р Невяна Фесчиева, дм

Със заповед № 757-23/14.04.2014 г. на Ректора на МУ –Плевен съм определена за член на Научно жури и да представя рецензия относно конкурса за академична длъжност „доцент” към Факултет по обществено здравеопазване, Катедра по медицинска етика, управление на здравните грижи и информационните технологии на МУ-Плевен.

В обявения конкурс единствен кандидат е гл.асистент Надя Руменова Велева, дм.

1. Кратки данни за професионално развитие. Надя Велева е родена на 21.05. 1976 г. През 2002 г, се дипломира като магистър по международни икономически отношения. От 2003 г. до момента е асистент, старши и главен асистент в катедрата по „Медицинска етика, управление на здравни грижи и информационни технологии” при Факултет обществено здраве на Медицински университет - Плевен. Има специалност по икономика на здравеопазването(2006 г.) и по медицинска информатика и здравен мениджмънт (2013 г.). Завършила е 12 курса за повишаване на квалификацията, между които два международни.

През 2013 г. защитава дисертация на тема „Състояние и тенденции на пазара на труда на медицинските сестри в България” и получава образователната и научна степен „доктор”.

Владее на отлично ниво английски език и на средно- немски и испански. Има три награди за представяния на международни и национални форуми. Член е на Съюза на учените в България, Българската асоциация по общественото здраве, Европейската асоциация по общественото здраве (EURHA), Европейската асоциация по здравен мениджмънт (ЕНМА).

2. Характеристика на научната продукция.

Количествена характеристика

Гл.асистент Надя Велева се представя в конкурса за доцент с 55 научни трудове, от които 7 публикации във връзка с дисертацията не подлежат на рецензиране (във всички кандидатката е първи автор). Останалите 48 включват 41 публикации несвързани с дисертацията и 7 участия в научни форуми. Пълнотекстовите публикации в чужбина са 4. Пълнотекстовите статии отпечатани в България са 28, от които 19 в научни списания и 9- в рецензирани научни сборници. Резултат от участието на кандидатката в 13 международни научни форуми са публикуваните й разширени резюмета в престижни международни списания с общ **Импакт-фактор-22.782**. Надя Велева е самостоятелен и първи автор в 17 от трудовете или 30,9% от публикациите. Откритите **цитирания** - 21 са свидетелство, че трудовете й са известни на научната общност.

Сравнението с наукометричните критерии на МУ-Плевен за заемане на академична длъжност „доцент”, показва, че Надя Велева напълно покрива техните изисквания.

Качествена характеристика

Научните трудове на д-р Н.Велева са свързани с нейното базово образование – икономическо, както и с допълнително придобита

квалификация по здравна икономика, медицинска информатика и здравен мениджмънт, обществено здраве, педагогика и медицинска педагогика. Тези допълнителни квалификации са допринесли за формиране на комплексен подход към поставените изследователски проблеми, за методическа прецизност и интерпретация. Разработките ѝ имат както познавателни, така и практико-приложни приноси. Научните трудове на Надя Велева могат да бъдат систематизирани в четири направления.

Прегледът на трудовете по първо направление **Пазар на труда на медицинските кадри в България** доказва, че кандидатката за доцент е в ядрото на малочислената група на изследователите-пионери, разглеждащи сестринската работна сила. Предимство на Надя Велева е, че тя прави своите заключения - приноси въз основа на собствено комплексно национално проучване. Със своите разработки тя е първият автор, който разкрива специфичните проблеми, закономерностите и тенденциите в развитието на пазара на сестринската работна сила у нас в периода на значими социално-икономически промени и ориентация към пазарна икономика. Тя установява и анализира феномена „недостиг, породен от лимитирано финансиране” и го определя като един от факторите за нарушеното равновесие във функциониране на пазара на труда на медицински сестри. Справедливо се отбелязва, че съществуващият у нас „недостиг” не е от липса на лица със сестринска квалификация, а е недостиг на медицински сестри, желаещи да работят като такива при дадените условия. От тук са изведени адекватни препоръки до главните актори за справяне с проблемите на човешките ресурси в здравеопазването, респ. на сестринската работна сила. Принос с методологичен и приложен характер е разработеният от Велева оригинален динамичен симулационен модел на търсенето и предлагането на медицински сестри. Възможностите на модела да осигури надеждни дългосрочни

прогнози за развитието на пазара на труда е предпоставка той да се използва за интегриран подход при цялостно планиране на здравните кадри.

По направление **Икономика на здравеопазването** кандидатката оценява финансирането на лечебните заведения за болнична помощ чрез лимитирани бюджети, разпределяни от Националната здравноосигурителна каса. На базата на критичен анализ е представена радикална алтернатива за финансиране на здравеопазването чрез медицински спестовни сметки. Проучването на ефекта от неформалните пациентски плащания в България показва, че освен тяхната неприемливост от пациентите, те са и очевидна бариера за достъп и качество на здравните грижи.

Проучване върху 1530 доброволно здравноосигурени лица от 9 доброволни здравноосигурителни фондове установява обратнопропорционална зависимост между нивата на печалба и удовлетворението на пациентите, което авторите разглеждат като част от основния здравноосигурителен проблем: стремежът към увеличаване на печалбите влиза в сблъсък с интересите на пациентите, в т.ч. с достъпа и качеството на здравните грижи. Посочват се мерки за смекчаване на проблема - публичен контрол върху печалбите, качеството, достъпността и селекция на риска.

Направената икономическа оценка на слепотата като медицински и социален проблем е първа по рода си и представлява модел за други подобни оценки.

По направление **Управление и организация на здравеопазването**. Разработени и представени са количествени методи за подобряване управлението и организацията на здравеопазването в България (симулационно моделиране и др.). Проучени са размера и причините за свръххоспитализацията и предложени мерки, в т.ч. за базирана на качество реимбурсна система за болничната дейност. Резултатите от мащабно

проучване на мнението на лекари и пациенти за здравната реформа в България са основа за идентифициране на най-съществените проблеми и предложени мерки за преодоляването им. Н.Велева установява ролята на поведението на пациентите като важен фактор за комуникацията лекар-пациент, както и критериите на пациентите за добра лекарска практика. Националната представителност на проучването и приложените методи дават валидност на резултатите, които показват голямо разминаване между очакванията на пациентите относно добра медицинска практика и реалната в здравната мрежа, дължащо се на липса на адекватна комуникация между двете страни в лечебния процес.

Насочеността към мениджмънт на сърдечно-съдовите заболявания са твърде актуални с оглед тяхната голяма честота тази патология. Направен е сравнителен анализ на качеството и ефективността при лечение на исхемична болест на сърцето в доболничната помощ в България и Англия и установени характеристики, които показват изоставането у нас. За преодоляването му са посочени общи и специфични необходими промени, най-съществена от които е реформиране на системата на финансиране: заплащането да става за клинични резултати и постигнати цели в качеството.

По четвъртото направление **Документиране на здравните грижи** приносен момент представлява оценката на Международната класификация на сестринската практика като възможност за българското сестринство. Предложението за изучаването ѝ в базовото сестринско образование би допринесло за адаптиране на сестринската практика към европейските стандарти. Анализът на историческото развитие на документиране на сестринската дейност аргументира необходимостта от единна класификация на сестринските феномени/диагнози, на сестринските интервенции и на сестринските резултати за подобряване на качеството на здравните грижи.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност. Надя Велева има 10-годишен преподавателски опит, усъвършенствала е своите умения в специализирани курсове. Води преподаване при различни специалности: медицина (англоезично обучение), управление на здравните грижи, обществено здраве и здравен мениджмънт, медицински сестри, акушерки и в Медицински колеж-социални дейности, медицински лаборанти, рентгенови лаборанти, помощник-фармацевти. От удостоверение, издадено от МУ-Плевен за учебна натовареност се вижда, че по години тя е 479.5 ч. за 2010/11, 829.4 ч. за 2011/12 г., 659.9 ч. за 2012/13 г. и 528.1 ч. за 2013/14 г.

Авторска справка документира типа участие на кандидатката в различните специалности. Основното ядро предмети, които преподава в повечето специалности (понякога с малка промяна на наименованията) са икономика на здравеопазването, финансов мениджмънт, основи на управлението в здравеопазването, маркетинг в здравеопазването, микроикономикс на здравната организация, управление на времето, здравни проекти, медицинска статистика (само медици-англоезично обучение).

Доказателство за грижливото и отговорно отношение на кандидатката за доцент към учебния процес (също и добър атестат за ръководството на ФОЗ) са разработените и актуализирани учебни програми, методически разработки, актуализирани периодично, тестови въпроси. Заслужава отбелязване участието ѝ в официалния превод на български на едно от най-авторитетните ръководства по методология на икономическия анализ в здравеопазването: *Методи за икономическа оценка на здравни програми* от М.Драмънд, Б. О'Брайън, Г.Л.Стодарт и Дж.У.Торънс. (2007 г.). Такъв източник на знания увеличава възможностите за съвременно обучение.

4. Лични впечатления. Познавам гл. асистент Надя Велева като активен участник в национални и международни научни конференции,

където се проявява като научно аргументиран докладчик, владеещ своята материя, добре оценен в провежданите дискусии.

7. Заключение.

Главен асистент Надя Велева, дм се представя в конкурса с напълно достатъчни наукометрични показатели. Тя заема тематично и методологически ниша в общественото здравеопазване, има доказани приноси в научно-изследователската си работа. Тя е утвърден съвременен преподавател със стремеж към усъвършенстване. С всичко това тя напълно отговаря на критериите на Закона и на Правилника на МУ-Плевен за развитие на академичния състав за заемане на академичната длъжност „доцент”.

Това ми дава основание да гласувам положително и убедено да предложа на уважаемото научно жури да избере гл. асистент **Надя Велева** за заемане на академичната длъжност „доцент”

26.04.2014 г.

Рецензент:

Доц.Невяна Фесчиева, дм